

DANTŲ ĖDUONIS IR PERIODONTO LIGOS

Rekomendacijos strategijos leidėjams

Svarbiausios EFP ir ORCA organizuotos 2016 m. **Perio darbo grupės** žinutės apie dantų ėduonies ir periodonto ligų ryšį. Sudaryta **prof. Nicola West** pagal **prof. Mariano Sanz**, **prof. Søren Jepsen**, **prof. Iain Chapple** ir **prof. Maurizio Tonetti** vadovautų darbo grupių ataskaitas.

Perio
Work
shop

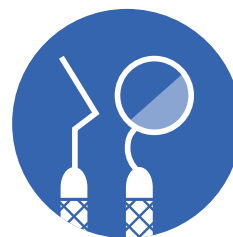
Dantenų ligų ir dantų ėduonies sąveika bei šių labiausiai paplitusių burnos būklių **panašumai**

Dantenų ligos ir dantų ėduonis (kariesas) išlieka pagrindine visuomenės sveikatos problema visame pasaulyje.

Sunkus periodontitas yra pagrindinė suaugusių žmonių dantų netekimo priežastis.

Negydytas kariesas ir periodontitas gali turėti rimtų pasekmių ir lemti dantų netekimą.

 **Perio
& Caries**

Tiek kariesui, tiek dantenų ligoms galima užkirsti kelią

10%

10% pasaulio populiacijos serga sunkiu periodontitu, t. y. 743 milijonai žmonių.

Kariesu serga 1 iš 3 žmonių.

Sunkus periodontitas yra šešta pagal paplitimo dažnį liga pasaulyje.

Apsilankykite mūsų tinklapyje:
perioandcaries.efp.org

Dantys yra visam gyvenimui

Periodonto ligos ir dantų ėduonis yra dažniausios neužkrečiamos žmonių ligos bei pagrindinė dantų netekimo priežastis. Abi ligos gali lemti prastę mitybą ir daryti neigiamą poveikį savivertei ir gyvenimo kokybei. Dantų bioplėvelė yra pagrindinis bendras abiejų ligų išsivystymo biologinis veiksnys. Šių ligų prevencijai ir kontrolei svarbūs tie patys rizikos veiksniai ir socialinės determinantės.

Visi burnos sveikatos priežiūros specialistai yra atsakingi už pacientų mokymą ir motyvavimą mažinti laisvųjų cukrų vartojimą, laikytis tinkamos dantų apnašų kontrolės ir mesti rūkyti.

Sveikatos specialistai turėtų labiau išmanyti šias ligas ir suprasti ryšį tarp rizikos veiksnių (pvz.: rūkymo), prevencinių priemonių (pvz.: fluoro turinčių dantų pastų dantų ėduonies profilaktikai, puikios burnos apnašų kontrolės periodonto ligų profilaktikai) ir patologinių faktorių. Demografiniai pokyčiai, rizikos veiksnių ir sveikatos sutrikimų tendencijos, pagerėjusi profilaktika ir karieso bei periodontito ankstyvesnis gydymas, leidžiantis išsaugoti dantis iki senatvės – visi šie veiksniai rodo poreikį imtis sveikatos politikos priemonių, apimančių politinę strategiją, praktiką, mokymą, visuomenės sveikatos informacijos sklaidą, kurie atkreiptų dėmesį į besikeičiančius senstančios populiacijos burnos sveikatos priežiūros poreikius.

Visuomenės sveikatos politika gali būti svarbi tiek individams, tiek populiacijai, ir gali būti skirta kartu padėti išvengti karieso, periodonto ligų bei gerinti bendros sveikatos būklę.

Taikant efektyvias profilaktikos ir terapines priemones galima sėkmingai kontroliuoti ėduonį ir periodonto ligas. Per pastaruosius porą dešimtmečių progresas dantų profilaktikoje ir karieso bei periodonto ligų gydyme leido pasiekti geresnį burnos sveikatos būklės lygį. Visgi didėjant lūkesčiams išlaikyti gerą burnos ir bendrą sveikatą ir gyvenimo kokybę senyvame amžiuje, iškyla dideli iššūkiai sveikatos priežiūros sistemai.

Dantys visam gyvenimui. Imkimės veiksmų!

Periodonto ligų ir karieso kontrolės rekomendacijos

Rekomendacijos visuomenės sveikatos biurams ir sveikatos politikos formuotojams.

- **Periodonto ligos ir kariesas** yra itin **paplitusios**, lemia absoliučią daugumą dantų netekimo atvejų, tačiau **jų galima išvengti**.
- **Epidemiologiniai tyrimai** ir rizikos veiksnių analizė rodo, kad **ėduonies ir periodontito našta ateityje didės**, nes senstančiose populacijose žmonės šiais laikais ilgiau turi nuosavų dantų. **Tai verčia nedelsiant imtis veiksmų**.
- Gera burnos sveikata yra esminė sveikos senatvės dalis. Geresnė profilaktika ir **ėduonies bei periodontito gydymas ankstyvesniame amžiuje** lemia, kad dantys išsaugomi iki senyvo amžiaus. Atsižvelgiant į tai bei į demografinius pokyčius, rizikos veiksnius ir su amžiumi didėjantį bendros sveikatos problemų atsiradimą, **reikia imtis sveikatos politikos veiksmų**, apimančių politinę strategiją, praktiką, mokymą, visuomenės sveikatos informacijos sklaidą, kurie atkreiptų dėmesį į besikeičiančius senstančios populiacijos burnos sveikatos priežiūros poreikius.
- Didesnis dėmesys vyresnių žmonių populiacijos burnos sveikatos poreikiams reikalauja suinteresuotų šalių pastangų. Reikia **numatyti konkrečius veiksmus**, kuriuos būtų galima pritaikyti skirtingoms sveikatoms sistemoms.
- Siekiant užkirsti kelią dantų **ėduoniui ir periodonto ligoms derėtų atsižvelgti į burnos sveikatos socialinius skirtumus**. Dėl šios priežasties strategijos turėtų būti pritaikytos pagal kiekvienos grupės poreikius ir socialinę ekonominę padėtį.
- **Ateityje** burnos sveikatos tyrimai, praktika ir politika turėtų remtis „**socialinių determinančių**“ modeliu.
- Reikia tyrimų, kurie būtų atliekami bendradarbiaujant burnos ir bendros sveikatos specialistams atsižvelgiant į **bendrus rizikos veiksnius**.
- Paplitimo duomenys turėtų būti perskaičiuoti į **ligos kainos ir gydymo poreikio duomenis**, kad visuomenės sveikatos politikai galėtų planuoti ir skirstyti odontologinę darbo jėgą.
- **Odontologinė priežiūra** turi būtina būti įtraukta į vyresnių žmonių slaugos programas. Norint pasiekti šį tikslą būtina dalintis aktualia sveikatos būklės informacija.
- Sveikatos priežiūros organizacijos ir ilgalaikės slaugos ligoninės turėtų įtraukti pagalbą atlikti **asmeninę burnos higieną** į slaugių pareigas. Taip pat turėtų numatyti odontologinio gydymo prieinamumą.
- Kuriant studentų **mokymo programas** bei podiplominių odontologijos studijų programas, reikia atkreipti dėmesį į **kintančią epidemiologiją ir demografiją, vyresnių žmonių poreikius**.
- Tiek burnos sveikatos, tiek bendros sveikatos specialistai turėtų būti geriau informuoti apie vaistų ir tam tikrų vyresnių žmonių **sisteminių būklių ryšį su burnos sveikata**.

Rekomendacijos viešajai politikai

Kai įmanoma, politiniai sprendimai turėtų būti prasmingi populiacijos/ individo lygiu ir turėtų kartu padėti išvengti karieso, periodonto ligų bei gerinti bendrą sveikatos būklę.

- Įtraukite profilaktikos ir individualių burnos sveikatos priežiūros planų sudarymą į šalies kompensuojamas procedūras.
- Sukurkite gydymo kompensavimo sistemas, kurios skatintų profilaktiką ir **individualiai pritaikytą priežiūrą**, o ne odontologinių intervencijų sutartis ir mokėjimo sistemas.
- Įtraukite **rizikos vertinimą** ir pagal riziką parenkamą gydymą į klinikinę pacientų priežiūrą.
- Siekite užtikrinti **nemokamas dantų patikras** esminiais gyvenimo etapais, pavyzdžiui 2, 5, 12, 26, 40 ir 70 metų amžiaus žmonėms.
- Sukurkite strategijas, kurios susitelktų į **burnos sveikatos nelygybę**, ypač prastos socialinės ekonominės padėties vietovėse.
- Skatinkite slaugos ligonines parengti priemones rūpinimuisi savo rezidentų **burnos sveikata**.
- Skatinkite žindančias mamas įtraukti savo vaikus į **reguliarios burnos sveikatos priežiūros programas**.
- Nėščioms moterims ir mažų vaikų tėvams užtikrinkite konsultavimą apie **natūralius vitamino D šaltinius**.
- Užtikrinkite konsultavimą apie natūralius maistinius **vitamino C** ir kitų mikroelementų šaltinius.
- Skatinkite mitybos politiką, kuri skatintų **mažinti cukraus turinčių užkandžių** ir maisto produktų tiekimą viešose vietose, švietimo ir laisvalaikio aplinkoje.
- Skatinkite mažinti **sveikų užkandžių**, vaisių ir daržovių kainas.

..... Išsaugoti sveikus dantis visą gyvenimą yra gerai, nes

leidžia optimaliai
kramtyti, valgyti, kalbėti
ir šypsotis

mažina bendros
sveikatos sutrikimų
riziką

gerina gyvenimo
kokybę ir gerovę

teigiamai veikia
sveikatos ekonomiką

Kariesas ir periodonto ligos yra dažniausios žmonijos ligos ir abiems joms galima užkirsti kelią.

Šių ligų **našta** yra didelė ir auga populiacijai senstant.

Reikėtų **reguliariai konsultuotis su burnos sveikatos priežiūros specialistais**, kad pavyktų efektyviai išvengti karieso ir periodonto ligų bei jas gydyti.

Kraujuojančios dantenos nėra normalu. Derėtų nedelsiant kreiptis į burnos sveikatos priežiūros specialistus.

Burnos sveikatos priežiūros specialistai galėtų patarti dėl svorio metimo, metimo rūkyti, mankštinimosi, diabeto kontrolės ir glikemijos.

Į periodonto ligas derėtų žvelgti kaip į **bendros sveikatos problemų indikatorius**.

Burnos sveikatos mokymas turėtų būti sukoncentruotas į **vaikus, nėščiąsias ir jaunas mamas, slaugos ligoninių darbuotojus ir slaugytojus**.

Vyresnių pacientų burnos sveikatos būklę labiau lemia jų **galimybės pasirūpinti savimi** negu chronologinis amžius.

Siekiant išvengti karieso ir periodonto ligų yra svarbu **mažinti cukraus ir krakmolo suvartojimą** ir dažnį. Vartoti derėtų tik pagrindinių valgymų metu.

Yra svarbu dantis **valyti du kartus per dieną fluoro turinčia pasta**. Taip pat burnos higieną galima **papildyti apnašų kiekį mažinančių veikliųjų medžiagų** turinčiomis pastomis ar skalavimo skysčiais.

Perio & Caries, jungtinė **EFP-Colgate** iniciatyva

Europos periodontologų federacija (EFP) yra pasaulyje pirmaujanti organizacija, skatinanti dantenų sveikatą ir siekianti užkirsti kelią dantenų ligoms. EFP yra didžiausio ir svarbiausio tarptautinio periodontologijos kongreso EuroPerio bei European Workshop on periodontology organizatoriai. EFP taip pat leidžia Journal of Clinical Periodontology, vieną autoritetingiausių šios srities žurnalų.

EFP sudaro 30 draugijų iš Europos, Šiaurės Afrikos, Kaukazo ir Vidurio Rytų. Iš viso organizacija jungia 14 000 periodontologų, odontologų, mokslininkų ir kitų burnos sveikatos specialistų, siekiančių pagerinti periodontologijos mokslą ir praktiką.

www.efp.org

Jau daugiau nei 200 metų Colgate-Palmolive yra pasaulinis burnos priežiūros lyderis, siekiantis gerinti burnos sveikatą visame pasaulyje. Įmonė gamina pastas ir rankinius šepetėlius, pirmaujančius daugelyje pasaulio valstybių. Jai priklauso pripažinti prekių ženklai, pavyzdžiui, Colgate®, Colgate Total®, Maximum Cavity Protection plus Sugar Acid Neutraliser™, Sensitive Pro-Relief™, Max White One®, elmex®, meridol® ir Duraphat®.

Colgate-Palmolive toliau sėkmingai veikia pateikdama burnos priežiūros inovacijas ir bendradarbiaudama su visuomenės sveikatos ir burnos sveikatos priežiūros specialistais. Pagrindinės įmonės vertybės – „rūpestingumas“, „pasaulinis bendradarbiavimas“, „nuolatinis tobulėjimas“ – atsispindi ne tik produktų kokybėje, bet ir siekiu gerinti savo klientų gyvenimo kokybę.

Daugiau informacijos apie Colgate bendradarbiavimą su burnos sveikatos priežiūros specialistais čia:

www.colgateprofessional.co.uk

www.colgatetalks.com

perioandcaries.efp.org

**European
Federation of
Periodontology**

EFP dėkoja Colgate už
palaikymą ir paramą be išlygų.

